

Національний
банк України

Результати опитування керівників підприємств **Харківської області** щодо їх ділових очікувань*

IV квартал 2022 року

*Надані результати є відображенням лише думки респондентів – керівників підприємств Харківської області в IV кварталі 2022 року і не є прогнозами та оцінками Національного банку України.

Результати опитування підприємств Харківської області у IV кварталі 2022 року свідчать, що на тлі активних бойових дій і терористичних атак респонденти пом'якшили свої прогнози щодо скорочення обсягів виробництва товарів і послуг в Україні та позитивно оцінюють перспективи розвитку своїх підприємств у наступні 12 місяців. Інфляційні та девальваційні очікування залишаються високими.

У наступні 12 місяців керівники підприємств області очікують:

- **скорочення обсягів виробництва товарів та послуг в Україні нижчими темпами:** баланс відповідей – «мінус» 17.9% (у III кварталі 2022 року – «мінус» 40.0%) (графік 1). У цілому по Україні – «мінус» 32.3%. Найпесимістичніше були налаштовані респонденти підприємств інших видів економічної діяльності (баланс відповідей – «мінус» 42.9%);
- **зростання цін на споживчі товари та послуги:** частка респондентів, які очікують, що зростання споживчих цін перевищить 20.0%, становить 66.7% (у попередньому кварталі – 70.7%), у цілому по Україні – 62.4%. Головними чинниками інфляції респонденти називають воєнні дії, витрати на виробництво та курс гривні до іноземних валют (графік 2);
- **девальвацію національної валюти:** знецінення гривні відносно долара США очікують 79.5% респондентів (у III кварталі 2022 року – 83.3%), у цілому по Україні – 88.5%;
- **поліпшення фінансово-економічного стану своїх підприємств:** баланс відповідей – 7.7% (одні з найвищих очікувань серед регіонів) (у попередньому кварталі – «мінус» 26.2%). У цілому по Україні – «мінус» 11.5% (таблиця);
- **збільшення загальних обсягів реалізації виробленої продукції:** баланс відповідей – 15.8% (у III кварталі 2022 року – «мінус» 11.9%) (таблиця), у тому числі на зовнішньому ринку: баланс відповідей – 9.1% (у III кварталі 2022 року – 0.0%). У цілому по Україні баланси відповідей – «мінус» 7.3% та «мінус» 6.3% відповідно;
- **зменшення інвестиційних витрат** як на виконання будівельних робіт, так і на машини, обладнання та інвентар **вищими темпами:** баланси відповідей – «мінус» 30.6% та «мінус» 15.8% відповідно (у попередньому кварталі – «мінус» 15.0% та «мінус» 9.8% відповідно). У цілому по Україні баланси відповідей – «мінус» 26.9% та «мінус» 16.6% відповідно (таблиця);
- **скорочення кількості працівників** на своїх підприємствах: баланс відповідей – «мінус» 33.3% (у попередньому кварталі – «мінус» 38.1%) (графік 4). У цілому по Україні – «мінус» 20.1%;
- **зростання цін на товари/послуги, що купують і продають підприємства,** високими темпами: баланси відповідей – 92.3% і 61.5% відповідно (у попередньому кварталі – 95.2% і 57.1% відповідно). Найвищі оцінки щодо зростання цін реалізації продукції власного виробництва в підприємств торгівлі (85.7%) (графік 6). Очікується, що на подорожчання товарів/послуг власного виробництва найбільше впливатимуть ціни на енергоносії, сировину та матеріали, а також курс гривні до іноземних валют (графік 7);
- **прискорення зростання витрат на одиницю продукції:** баланс відповідей – 60.5% (у попередньому кварталі – 47.6%). Респонденти області також очікують **зростання витрат на оплату праці одного найманого працівника:** баланс відповідей – 27.0% (у III кварталі 2022 року – 19.0%) (графіки 4, 6).

Найбільше обмежують спроможність підприємств області нарощувати виробництво воєнні дії та їх наслідки, занадто високі ціни на енергоносії, сировину та матеріали (графік 5).

Очікування респондентів щодо зростання потреби в позикових коштах найближчим часом **посилилися** (графік 8). 20.5% респондентів, які планують брати банківські кредити, надають перевагу запозиченням виключно в національній валюті. Умови доступу до банківських кредитів, за оцінками респондентів, останнім часом не змінилися (графік 9). Наявність інших джерел фінансування, занадто високі ставки за кредитами та надмірні вимоги до застави (вплив посилюється) – головні стримуючі чинники залучення кредитних ресурсів. Також вище, ніж у попередньому кварталі, респонденти оцінили вплив чинника невпевненості у спроможності підприємства вчасно виконувати боргові зобов'язання (графік 10).

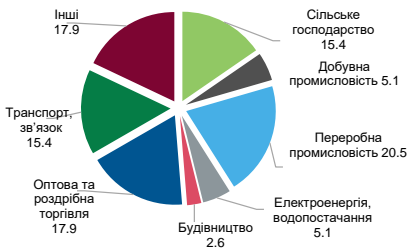
91.9% респондентів області зазначили, що **не мають проблем із проведенням операцій з коштами, розміщеними на банківських рахунках**, у цілому по Україні – 94.2%.

Оцінки респондентів щодо стану підприємств на момент опитування (графік 3):

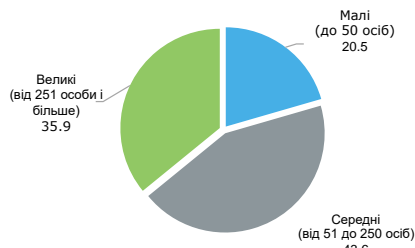
- **поточний фінансово-економічний стан** оцінюється як **поганий:** баланс відповідей – «мінус» 35.9% (у III кварталі 2022 року – «мінус» 40.5%). У цілому по Україні – «мінус» 19.3%;
- **рівень залишків готової продукції власного виробництва нормальний:** баланс відповідей – 0.0% (у попередньому кварталі – «мінус» 10.0%);
- **підприємства області спроможні задовольнити неочікуване зростання попиту за рахунок власних виробничих потужностей:** баланс відповідей – 2.6% (у попередньому кварталі – 11.9%).

Паспорт вибірки^{1,2}

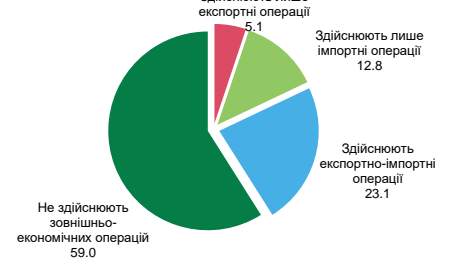
Розподіл респондентів за основним видом діяльності підприємств (за КВЕД), %

Розподіл респондентів за розміром підприємств за кількістю працівників, %

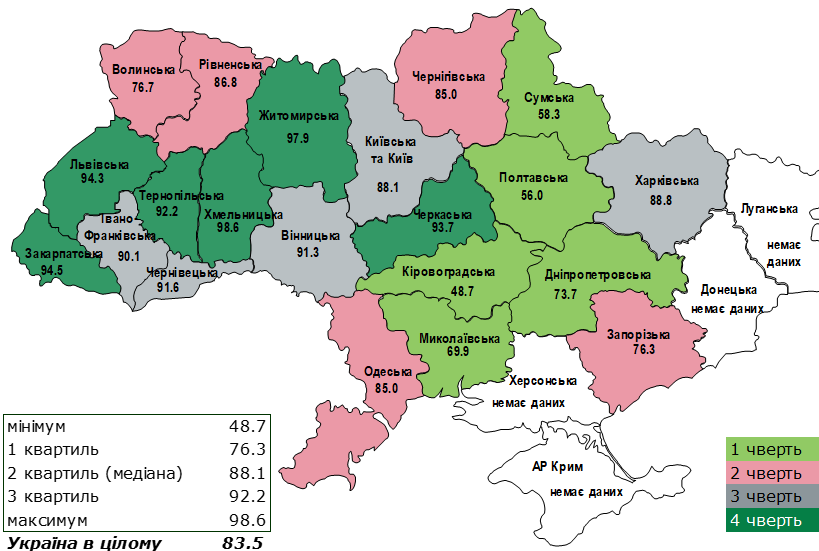

Розподіл респондентів за напрямом діяльності, %

- період проведення – 02–29 листопада 2022 року;
- опитано всього 39 підприємств;
- репрезентативна за такими видами економічної діяльності, як сільське господарство, переробна промисловість, торгівля, транспорт і зв'язок, інші.

Індекс ділових очікувань на наступні 12 місяців за областями³, %

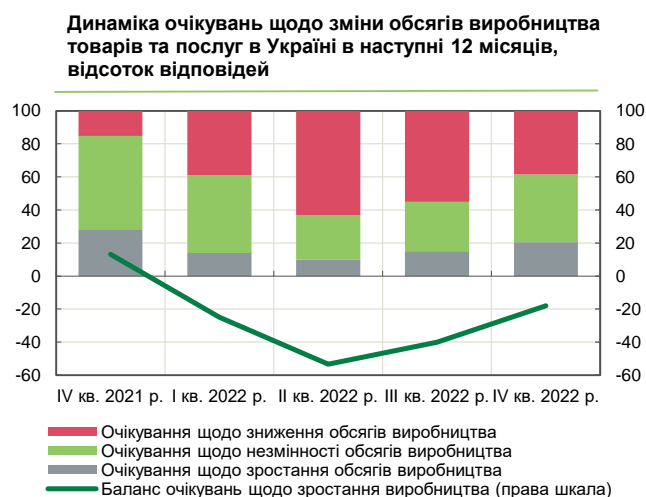
*квартиль - значення ознаки, яка ділить ранжовану сукупність значення показника (ІДО) на чотири рівновеликі частини;
 **медіана - значення ознаки, яка розміщується в середині ранжованої сукупності і поділяє її на дві рівні частини.

Таблиця. Очікування підприємств Харківської області щодо їх ділової активності (за складовими)

Очікування респондентів у наступні 12 місяців щодо:	Баланси відповідей, %				
	IV кв. 2021 р.	I кв. 2022 р.	II кв. 2022 р.	III кв. 2022 р.	IV кв. 2022 р.
фінансово-економічного стану	2.1	-8.3	-33.3	-26.2	7.7
загальних обсягів реалізації продукції власного виробництва	22.9	13.5	-50.0	-11.9	15.8
інвестиційних видатків на проведення будівельних робіт	2.2	11.4	-33.3	-15.0	-30.6
інвестиційних видатків на машини, обладнання та інвентар	8.5	22.9	-41.4	-9.8	-15.8
кількості працівників	-12.5	-2.7	-56.7	-38.1	-33.3

¹ Вибірка формується пропорційно внеску регіону і виду економічної діяльності у виробництво валової доданої вартості України.
² В окремих випадках незначні розбіжності між підсумками та сумою складових можливі за рахунок округлення.
³ Індекс ділових очікувань – агрегований показник щодо очікуваного розвитку підприємств у наступні 12 місяців, розрахований за балансами відповідей респондентів стосовно змін фінансово-економічного стану підприємства та майбутньої економічної активності.

Графік 1

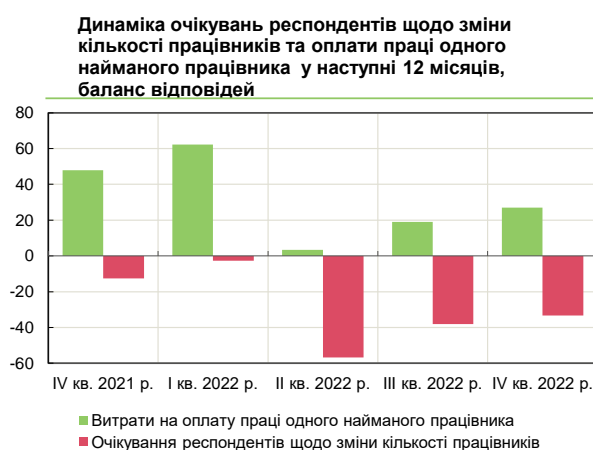
Графік 2

Графік 3

Графік 4

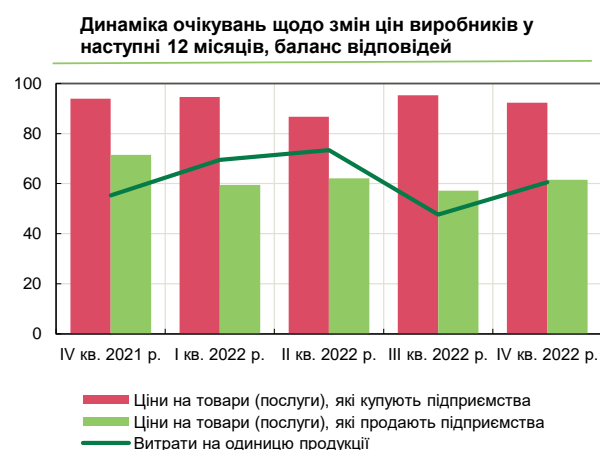

Графік 5

Оцінка респондентами факторів, які обмежують спроможність їх підприємств збільшувати виробництво, відсоток відповідей

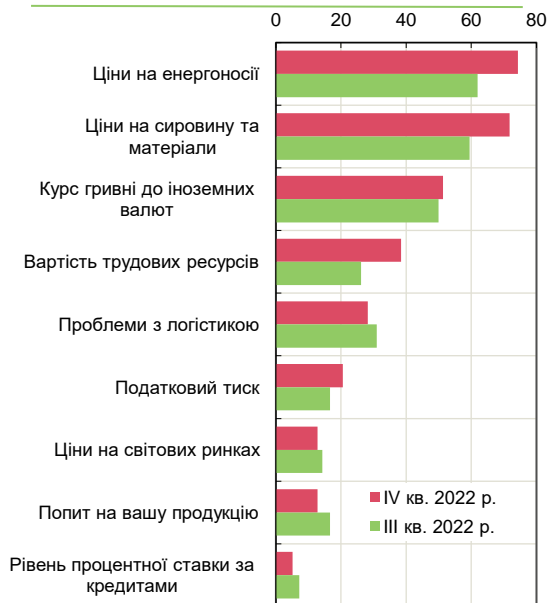

Графік 6

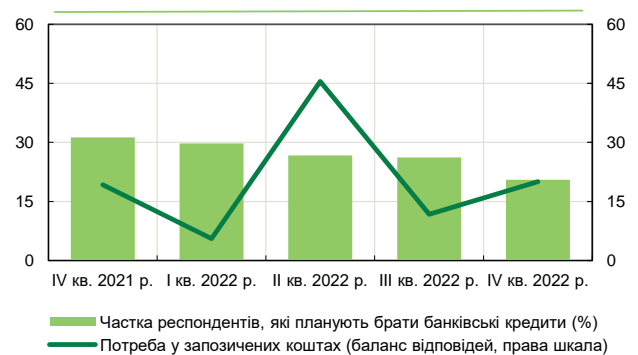
Графік 7

Оцінка респондентами факторів, які впливають на зміни рівня відпускних цін на товари та послуги, відсоток відповідей

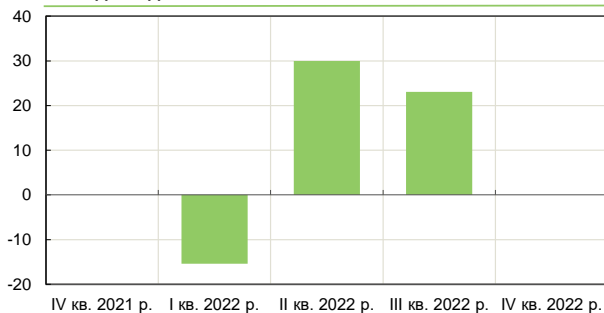
Графік 8

Очікування респондентів щодо потреби в запозичених коштах та плани щодо банківських кредитів найближчим часом, відсоток відповідей

Графік 9

Динаміка оцінок респондентів щодо змін умов отримання банківського кредиту, баланс відповідей*

*Різниця між відсотками відповідей респондентів "стали жорсткішими" та "пом'якшилися"

Графік 10

Оцінка респондентами факторів, які можуть змусити підприємство уникати/відкладати використання кредитних послуг банків, відсоток відповідей

